

УДК 35.072.2 (477)

В. В. Тароєва

ГЕНЕЗИС КОНТРОЛЬНИХ ОРГАНІВ В АСПЕКТІ СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Постановка проблеми. Уявлення про контрольну владу як окрему галузь влади формується на основі державної практики, що розвивається. Вважається, що джерела цієї влади беруть свій початок із скандинавського інституту омбудсмена. Інше уявлення про становлення цієї галузі влади пов'язано з досвідом соціалістичних держав, де були створені своєрідні органи загального контролю, а прокуратура отримала право здійснювати загальний нагляд за законністю. Система контрольної влади, що утворюється, відрізняється, по-перше, від контрольної діяльності інших органів, а по-друге, від відомчих і інших форм спеціального, у тому числі адміністративного, контролю.

Аналіз останніх джерел і публікацій. Становлення інституту контрольної влади в Україні має істотне значення й інтерес. Проблема процесу формування і розвитку контрольної влади, розходження її систем, як уже згадувалося, знайшли своє відображення в дослідженнях О. Андрійка, В. Афанасьєва, Ю. Битяка, В. Горшенєва, Ю. Грошового, Н. Нижник, А. Рогожина, В. Чиркіна, І. Шахова. Аналіз спеціальної тематичної літератури свідчить, що більшість вчених і практиків спрямували наукові дослідження на пошук функціонального аспекту контрольної діяльності, розробку теоретичних основ, удосконалення її нормативно-правової регламентації.

Мета дослідження – визначити основні етапи становлення державного контролю та їхніх особливостей в історико-правовому аспекті.

Виклад основного матеріалу. Зачатки ефективного механізму контролю в Україні варто шукати в період становлення державності. Як відомо, київський князь Олег, який у X столітті захопив владу і проголосив Київ «матір'ю міст руських» [1, с. 103], впровадив основні елементи державності. Навряд чи не найголовнішим з цих інститутів став контроль. Так, влада, насамперед, спостерігала за тим, щоб поневолені племена платили Києву данину і споряджали війська у військові походи [2, с. 38]. Державну політику, яку впровадив князь Олег, продовжили Ігор, Ольга, Святослав та ін. Під час правління Ярослава Мудрого була прийнята «Руська Правда», що відіграла величезну роль у становленні правових систем не тільки України, але й Росії, Білорусії, Великого князівства Литовського.

Давньоруська держава існувала п'ять століть. Протягом цього часу затвердилися основні форми колективної організації в Україні, які згодом знайшли відображення в державному устрої країни, її економічних, соціальних і культурних відносинах. Усі суспільні відносини слов'ян, правові норми і навіть політичні інститути ґрунтувалися на суворій регламентації всього укладу їхнього життя, де одним з головних місць був контроль. За словами І. Крип'якевича, князь – це батько і хазяїн земель, що сам піклується про своє господарство, про державу, сам усім керує і спостерігає за підтримкою порядку і справедливості. Він у своїх руках зосередив законодавчі, виконавчі та судові функції і тільки іноді радився з боярами [3, с. 6-46].

Виходячи з цього можна зробити висновок, що князь мав також певні контрольні функції. На місцях він «саджав» своїх людей, які поряд із судово-адміністративними функціями виконували і контрольні, зокрема, контролювали збір грошей, торгівлю, забезпечення військових гарнізонів.

Після поневолення давньоруських земель золотоординці відчували опір своєму пануванню з боку удільних князів Поділля, Волині та Київщини. Згодом до боротьби з татарами приєдналося населення прилеглих українських земель. Захисники рідного краю пішли у степ і стали називати себе козаками. У різних куточках України зароджувалося козацтво, головним чином цей процес відбувався на берегах Дніпра, а також поблизу Брацлава та Кам'янця. Заснування Запорізької Січі – постійного військового табору, лицарського ордену та військово-політичної сили датується 1566 р., коли на острові Хортиця була побудована фортеця і сформований козацький гарнізон [4, с. 8]. Прийняті «Пакти і конституції законів і вільностей Війська Запорізького» стали чинними правовими актами.

Новий період української історії, що почався з 1648 р., пов'язаний із ім'ям Богдана Хмельницького. Великий гетьман України у своїй політичній далекозорості вказав на єдино вірний шлях розвитку – державотворення. Військовий штат гетьмана – генеральна старшина була наділена функціями сучасного Кабінету Міністрів. Так, військові старшини займалися цивільними справами, у тому числі здійснювали контрольні функції. Богдана Хмельницького, який у той час уже впевнено посів місце національного лідера, стали називати володарем України. Відтепер великий гетьман сам вирішував законодавчі справи, очолював військові сили, призначав старшин і суддів, приймав посольства, піклувався про зміцнення адміністративної системи нової держави.

Пізніше, 5 квітня 1710 р., козацька рада схвалила «Конституцію прав і свобод Запорізького Війська», яку написав Пилип Орлик. Саме тоді була проголошена перша в історії людства конституція держави. І цією державою стала Україна. Нереалізований на практиці, цей важливий документ став початком майбутніх державних реформ [5, с. 7–48]. Відповідно до Конституції Пилипа Орлика, парламентський устрій України характеризувався такими основними рисами: загальне виборче право, суб'єктами якого були всі, хто належав до «народу козацького»; вибори передбачалося проводити у відповідних військових центрах, а брати в них участь повинні були всі козаки. Усі цивільні, військові посади – виборні. Цікаво, що згадана конституція передбачала вжиття різних заходів для боротьби з корупцією.

У 1764 р. імператриця Катерина II змусила гетьмана Розумовського відректися від гетьманської влади, а управляти Україною доручила генерал-губернатору Малоросійської колегії. Було почате знищення державності в Україні та ліквідація Запорізької Січі.

А тим часом у Російській імперії, в яку входила Україна, продовжувався пошук ефективного механізму державного контролю. Ця робота здійснювалася у двох напрямках. По-перше, це надання контрольних функцій особам, обраним від населення; по-друге, контроль, що здійснювався за допомогою відповідних органів і посадових осіб. Так, певні ознаки контрольного органу в Росії мали Накази таємних справ та ін. [6, с. 290–291]. Чим швидше розвивалися державні відносини, тим

більше ставала потреба у створенні й розвитку органів контролю. Відповідальними за контроль були козацькі та митні голови. Сенат також якийсь час здійснював фінансовий і митний контроль, але, не справляючись з цією роботою, згодом передав названі функції Близній канцелярії. На початку XVIII століття сформувалися дві контрольні системи: прокуратура, на чолі з генералом-прокурором, і фіскалітет [7, с. 7–29]. Згодом управління в державі значно спростилося. Замість наказів були створені колегії. Наприклад, доходами займалася Камер-колегія, контролем із збору і витрат скарбниці – Ревізійна колегія (згодом їх реорганізували). Належної уваги контролю в Російській імперії названі структури не приділяли. Наслідком такої політики став повний занепад державного контролю, а зловживання з боку посадових осіб набули такого розмаху, що імператор Олександр I змушений був видати у 1811 р. маніфест про створення Головного управління ревізії державних рахунків. Фінансове господарство країни поділялося на три частини:

- а) державні доходи контролю (Міністерство фінансів);
- б) рух державних коштів (Державне казначейство);
- в) ревізія всіх державних рахунків, доходів і витрат (Головне управління ревізії).

Форма контролю передбачала витребування звітності від підконтрольних об'єктів. Контролююче відомство зобов'язувалося вимагати від міністерств щорічні звіти для відповідних органів. Пізніше Головне управління ревізії державних рахунків перейменували в Державний контроль. Він складав окрему галузь державного управління і здійснював нагляд за рухом усього капіталу. Державний контролер користався правами міністра. Однак місцевих органів у системі Державного контролю не існувало. Кожне відомство мало кілька своїх ревізійних інстанцій, діяльність яких іноді перевіряли чиновники Державного контролю. Варто погодитися з думкою В. Бессарабова, який вважав, що робота департаментів Державного контролю мало стосувалася контрольованих об'єктів на місцях і носила формальний характер. Зауваження вищих органів не робили належного ефекту у справі виявлення і запобігання зловживанням [8, с. 83]. Тому в результаті проведення в Російській імперії судових реформ і реформ державного апарату в 1864 р. у 12 губерніях спочатку було затверджено Тимчасове положення про місцеві контрольні установи, а пізніше, у 1866 р., – нове Положення про місцеві контрольні установи. До складу останніх увійшли два контрольні департаменти, а саме: цивільного обліку, військової та морської звітності. І тільки у 1892 р. державний контроль був реорганізований в окрему самостійну частину державного управління, прирівняного до міністерства.

Певний інтерес викликає той факт, що контрольні установи не підкорялися місцевим органам влади. Це дозволяло їм самостійно приймати будь-які рішення. У випадках виявлення крадіжок, розтрат названі установи негайно доводили до відома відповідні органи, передавали їм матеріали і зібрані відомості, зазначали суми стягнення з винних осіб. Але реформаторський дух протримався недовго. Як зазначає А. Ялбулганов, вже наприкінці XIX століття затвердилася система безвідповідальності розпорядника і безкарності виконавців [9, с. 85–86]. І пізніше спроба забезпечити незалежність Державного контролю успіху не мала.

Революційно налаштовані депутати Державної Думи не хотіли чути про прийняття блоку нових прогресивних економічних законів. Ціни в царській Росії постійно підвищувалися як на товари, так і на продукти харчування [10, с. 451]. Зростання промисловості зупинилося. Найбільшу економічну кризу відчули малоземельні селяни. Контроль за використанням бюджету практично був відсутній на всіх рівнях державного контролю. У країні почалися масові страйки, особливо в індустріальних центрах: на Донбасі, у Харкові, Миколаєві.

Український політичний рух ставив перед собою завдання об'єднати всі існуючі партії і громадські організації. Утворена в 1917 р. Центральна Рада обрала Виконавчий комітет на чолі з М. Грушевським. Тоді в Україні нараховувалися три носії влади: представники Тимчасового уряду, Центральна Рада та Рада робочих і солдатських депутатів. Постійна ворожнеча між ними призвела до паралічу управлінського апарату на місцях і значного посилення криміногенності. Ніякі умовляння не могли зупинити поширення анархії. Про державний контроль і його вплив на ситуацію в країні ніхто і не згадував. Більшість робітників і селян жили одним днем. Через земельну плутанину Центральна Рада повинна була діяти рішуче. Однак, незважаючи на проголошення чотирьох універсалів, цього не відбулося.

Говорячи про спроби побудови державності в Україні, слід зазначити, що після Лютневої революції в Російській імперії і розпаду Австро-Угорської імперії цей процес відбувався і на західноукраїнських землях. Отут 1 листопада 1918 р. було проголошене державотворення, що 13 листопада одержало назву – Західноукраїнська Народна Республіка. Пізніше, 22 січня 1919 р., вона формально об'єдналася з Українською Народною Республікою. Згодом після приходу до влади гетьмана П. Скоропадського була створена соборна Українська держава [11].

П. Скоропадський сконцентрував у своїх руках усю повноту влади, видавав законодавчі акти, призначав главу Ради Міністрів, затверджував її склад. Він рішуче відмовився від політики Центральної Ради, передавши їй всі наглядові функції прокуратури. Інші державні контрольні органи практично не створювалися.

У грудні 1918 р. влада перейшла до Директорії на чолі з В. Винниченком, який повернув колишню назву держави – Українська Народна Республіка. Під час існування Директорії паралельно діяли закони Української Народної Республіки, Гетьмана і Російської імперії. Що стосується контролюючих органів, у тому числі і прокурорського нагляду, то ніяких революційних змін Директорія отут також не внесла [12, с. 96–105].

Після Жовтневої революції 1917 р. у системі органів державного контролю відбулися істотні зміни. Можна сказати, що громадські об'єднання почали контролювати діяльність органів влади й управління. 14 листопада 1917 р. в Росії було затверджене Положення про робочий контроль [13]. На підставі цієї постанови місцеві Ради прийняли нормативні акти, в яких встановлювалися основні права й обов'язки контрольних органів.

Певний науковий інтерес становить те, що органи робочого контролю мали право перевіряти всі документи і книги підприємств, запаси сировини, продуктів, стежити за виробництвом та ін. Рішення робочих контрольних органів були обов'язковими для виконання. Посадові особи, що зловживали своїм становищем, сприяли

розтраті матеріалів і вчиняли інші подібні злочини, притягалися до кримінальної відповідальності. Розкривати злочини і притягати до відповідальності винних осіб повинні були робочі контролери. Як видно з вищевикладеного, створення державного контролю після більшовицького перевороту супроводжувалося інтеграцією народовладдя в державні контрольні функції шляхом особистої участі трудящих у здійсненні контролю.

Спадкоємцем робочого контролю стала Вища Рада народного господарства, створена відповідно до Декрету від 2 грудня 1917 р. Вища Рада народного господарства об'єднала функції як суспільного, так і державного контролю. Після революції Ради, як того вимагав декрет «Про повноту влади Рад» [14, с. 22], були проголошені єдиними органами влади в державі. Від зміцнення їхніх позицій і ролі в державному управлінні залежала й контрольна діяльність. Верховний контроль закріпився за ВЦВК і його виконавчим органом, що діяв у період між сесіями.

Після перемоги більшовиків на виборах у місцеві Ради в Україні останні стали основним політичним центром боротьби за республіканську владу в Україні. Тому Україна, яка була проголошена на Першому з'їзді Рад Республікою Рад робочих, солдатських і сільських депутатів, у всьому погоджувала свої дії з Республіканською Росією.

На процес державності в Україні негативно вплинула громадянська війна. У зв'язку з цим робота в Центральній Вибірчій Комісії проходила в надзвичайних умовах. Приходилося постійно змінювати її місце розташування, а саме з Харкова до Києва, потім до Полтави, Катеринослава, Таганрога. Особливо заважали ліві есери, які входили до складу Центральної Вибірчої Комісії. Разом з цим, за домовленістю Народного секретаріату з Народною Радою РРФСР, питання фінансування і державного кредиту для підприємств і установ України, а також контроль над їх використанням перебували в компетенції Народного Секретаріату. Цим забезпечувалася недоторканність суверенітету молодій Українській Республіці. У зазначений період, коли фонди соціалістичної власності, особливо предметів споживання, створювалися виключно шляхом експропріації їх у приватних власників, забезпечення законності у справі про конфіскації і ревізії було важливою умовою для розвитку молодій державі. Але в цій сфері панувала сваволя.

Відомо, що соціалістичну власність створювали шляхом націоналізації землі, заводів, фабрик, транспорту і т. д. До націоналізації промисловості і транспорту Радянська влада прийшла, як вже відзначалося, через робочий контроль, підготувавши при цьому з робочих керівників промислових підприємств. Конфіскація всіх монастирських, церковних будівель здійснювалася під селянським контролем, тобто через земельні комітети.

Надалі система органів контролю на місцях почала розширюватися. Це відбувалося паралельно з розвитком контрольної діяльності Рад. У глибинці виникали контрольні відділи та управління Рад. Крім того, як і в провінції, так і в центрі, створювалися галузеві і спеціальні органи контролю (комісії і комісаріати) [15]. Як вже зазначалося, верховний контроль над впровадженням у життя радянських декретів здійснював безпосередньо ВЦВК. Народний комісаріат юстиції та його органи на місцях – губернські та повітові відділи юстиції здійснювали спеціальний

контроль як в Україні, так і в Росії. Верховному судовому контролю було надано право проводити ревізії. Нагляд за слідством здійснював контрольно-слідчий відділ НКЮ СРСР [16, с. 34–35]. За законністю і доцільністю господарської та фінансової діяльності продовжував здійснювати нагляд Наркомат держконтролю, а НК РСІ СРСР зобов'язаний був інструктувати, контролювати та направляти політичну діяльність усіх центральних і місцевих органів влади [17, с. 57].

На початку 1920 р. під час перебудови контрольних органів у радянських республіках масовим явищем стало залучення трудящих мас у контрольні органи і боротьба за зміцнення соціалістичної законності. Робота новоствореної Всеукраїнської РСІ була схвалена на раді в Москві наприкінці жовтня 1920 р. Сказане свідчить, що органи державного контролю не виконували інших функцій, крім наглядових і контрольних. Їхня діяльність була спрямована на поліпшення роботи всіх установ і організацій, незалежно від їх відомчої підпорядкованості, тому вони мали значно більше можливостей стати об'єктивними контролюючими органами, ніж органи відомчого контролю. Однак слід зазначити, що наглядові органи, що були створені в Україні, з одного боку, були наче гарантом законності, а з іншого – створювали певні труднощі, навіть у взаємовідносинах між собою.

РСІ України, як і Росії, займалися навчанням громадян методам проведення контролю, охорони соціалістичної власності, здійснювали нагляд за виконанням рішень з'їздів Рад, що стосувалися стану законності.

Нововведення в розвитку надвідомчого контролю почалися після прийняття 6 вересня 1923 р. постанов РНК СРСР «Про реорганізацію народних комісаріатів робочо-селянської інспекції радянських республік» і «Про рятуння робочо-селянської інспекції від деяких функцій». Завдання, функції, права й обов'язки нової РСІ були регламентовані Положенням про НК РСІ СРСР, що 12 листопада 1923 р. затвердив ЦВК СРСР. Зазначені документи чітко позначили головні напрями діяльності РСІ, у тому числі з удосконалення державного апарату.

За своєю юридичною сутністю РСІ була органом державного управління, що створювався безпосередньо для виконання особливих контрольних функцій. За Конституцією СРСР 1924 р., Наркомат РСІ СРСР належав до 10 Наркоматів СРСР, що були створені для безпосереднього керівництва окремими сферами державного управління і підкорялися РНК СРСР.

Робочо-селянська інспекція не була спеціальним органом нагляду за законністю чи органом боротьби зі злочинністю. Ці функції здійснювали інші інститути. Виконуючи роботу з удосконалення державного апарату, ЦВК і РСІ контролювали ефективність організації боротьби зі злочинністю; стежили, чи правильно органи міліції, прокуратура, суди, виконавчо-трудова установи здійснюють покладені на них завдання; як це впливає на процес державного будівництва. Пізніше, 4 травня 1927 р., постановою ЦВК і РНК СРСР права РСІ були значно розширені. Органи НК РСІ одержали право приймати остаточні рішення, обов'язкові для всіх установ і підприємств щодо спрощення рахунків і звітів, ліквідації непотрібних органів і представництв, зменшення штатів, зменшення накладних витрат, накладення дисциплінарних стягнень, звільнення посадових осіб за безгосподарність, бюрократизм. Незважаючи на це, нагляд за законністю дій безпосередньо органів РСІ здійснювала Прокуратура СРСР. Ко-

легія НК РСІ СРСР розглядала її протести і подання щодо порушень соціалістичної законності. У 1934 р. ЦВК–РСІ як єдину систему партійно-господарського контролю ліквідували. Були створені самостійні контрольні органи, а саме: Комісія партійного контролю при ЦК ВКП(б) і Комісія радянського контролю при РНК СРСР.

Указом Президії Верховної Ради СРСР «Про створення Народного комісаріату державного контролю СРСР» від 6 вересня 1940 р. перед його органами було поставлене завдання проводити контроль над розрахунками і звітністю державних грошей і матеріальних цінностей, що знаходилися в підпорядкуванні державних, кооперативних, інших громадських організацій, установ, підприємств. Усі заходи контролю і перевірок наркомат вживав тільки власними силами.

Пізніше, у 1957 р., Міністерство державного контролю СРСР було реорганізовано в Комісію радянського контролю Ради Міністрів СРСР. Остання всю контрольну діяльність будувала в тісній взаємодії з радянськими, партійними, комсомольськими й іншими громадськими організаціями. До цієї роботи залучалися широкі маси робітників, колгоспників і службовців.

Протягом 1962–1965 рр. на території Радянського Союзу діяли органи партійно-господарського контролю, у тому числі Комітет партійно-господарського контролю ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР, аналогічний комітет при ЦК КПУ і Ради Міністрів УРСР. 9 грудня 1965 р. Президія Верховної Ради СРСР прийняла закон СРСР «Про впровадження народного контролю в СРСР». Таким чином, органи партійно-господарського контролю були реорганізовані. У союзних республіках і в Україні діяли комітети народного контролю республік, областей, районів, а також групи і посади народного контролю при Радах народних депутатів, на підприємствах, в установах, організаціях і військових частинах. Постановою ЦК КПРС і РМ СРСР у грудні 1968 р. затверджено Положення про органи народного контролю в СРСР. Це Положення передбачало таке: комітети народного контролю мали право вимагати від керівників практично всіх рівнів необхідні відомості й інформацію, заслуховувати їхнє пояснення після перевірок, призначати ревізії господарсько-фінансової діяльності. Постанови комітетів були юридичними актами і посідали особливе місце в системі актів державного управління. Комітети мали право накладати на винних різні види стягнень, наприклад, за невиконання рішень партії та міністерств, а за деякі грубі порушення в роботі усували від займаної посади.

У середині 1980 р. пленум Верховного Суду СРСР, з огляду на суспільну небезпеку фактів переслідування народних контролерів, кваліфікував їх як злочин, пов'язаний зі зловживанням владою чи службовим становищем, і рекомендував судам розглядати такі справи на виїзних сесіях із залученням громадськості. В органах прокуратури і судах також діяли групи народного контролю. Вони не мали права контролювати діяльність цих органів щодо виконання ними службових обов'язків. Народні спостерігачі спрямовували свою роботу на зміцнення державної дисципліни серед співробітників апарату, вимагали сумлінного ставлення до розгляду заяв і скарг громадян.

Висновок. Врахування специфіки контрольних органів влади, діючих на території України, дозволяє забезпечити наступність у їх формуванні в умовах сучасної Української держави і побачити особливості формування контрольної влади в нашій державі.

Література:

1. Сухонос В. Становлення інституту державного контролю, історико-правовий аспект / В. Сухонос // Право України. – 2005. – № 2. – С. 101-110.
2. Крип'якевич І. Історія України / І. Крип'якевич. – Л. : Луч, 1992. – 435 с.
3. Панов М. І. Державні, політичні та громадські діячі України / М. І. Панов. – К. : Юрист, 2002. – 265 с.
4. Сушинський Б. І. Козацькі вожді України / Б. І. Сушинський. – К. : Юрист, 1998. – 339 с.
5. Різниченко В. Пилип Орлик / В. Різниченко. – К., 1918. – 143 с.
6. Сергеевич В. И. Лекции и исследования по древней истории русского права / В. И. Сергеевич. – К. : Луч, 1910. – 457 с.
7. Сухонос В. В. Організація і діяльність прокуратури в Україні / В. В. Сухонос. – К. : Юрист, 2004. – 213 с.
8. Бессарабов В. Г. Государственный контроль в дореволюционной России / В. Г. Бессарабов // Бюл. Счетной палаты Российской Федерации. – 1998. – № 1. – С. 77–85.
9. Ялбулганов А. А. Финансовый контроль как правовой институт: основные этапы развития / А. А. Ялбулганов // Правоведение. – 2000. – № 3. – С. 82-89.
10. Полонська-Василенко Н. Історія України / Н. Полонська-Василенко. – К. : Юрист, 1993. – 479 с.
11. Білоус В. Т. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України / В. Т. Білоус, С. Е. Демський, О. С. Захарова, В. С. Ковальський [та ін.]. – К. : Юрінком Інтер, 2002. – 318 с.
12. Гаршун В. Історія виникнення і розвитку системи органів контролю за сферою державного управління / В. Гаршун // Вісник Академії правових наук України : зб. наук. пр. – 1993. – № 4. – С. 96–105.
13. Положение о рабочем контроле от 14 ноября 1917 г. // СУ РСФСР. – 1918. – № 1. – Ст. 5.
14. Лунев А. Е. Контрольные полномочия Совета депутатов трудящихся / А. Е. Лунев // Правоведение. – 1963. – № 4. – С. 21–26.
15. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави : посібник / П. М. Рабінович. – К. : Юрист, 1994. – 238 с.
16. Маймескулов Л. З історії народного контролю на Україні / Л. Маймескулов // Рад. право. – 1963. – № 1. – С. 34–35.
17. Рогожин А. И. Из истории социалистического контроля на Украине / А. И. Рогожин, И. С. Дрейслер // Сов. гос. и право. – 1963. – № 7. – С. 55–59.

Анотація

Тароєва В. В. Генезис контрольных органов в аспекте становления Украинской державы. – Стаття.

Контрольна влада поступово формується в самостійну галузь державної влади, в якій функціонують особливі органи держави. Контрольна влада здійснюється різнорідними органами і тому має сукупний (кумулятивний) характер. Специфіка цієї галузі влади полягає в тому, що її органи розосереджені й незалежні та кожний з них здійснює часткову функцію загальнодержавного контролю.

Ключові слова: Українська держава, контрольна влада, органи контрольної влади.

Аннотация

Тароєва В. В. Генезис контрольных органов в аспекте становления Украинского государства. – Стаття.

Контрольная власть постепенно формируется в самостоятельную ветвь государственной власти, в которой функционируют особые органы государства. Контрольная власть осуществляется разнородными органами и поэтому имеет совокупный (кумулятивный) характер. Специфика этой ветви власти состоит в том, что ее органы рассредоточены и независимы и каждый из них осуществляет частичную функцию общегосударственного контроля.

Ключевые слова: Украинское государство, контрольная власть, органы контрольной власти.

Summary

Tarova V. V. The Genesis of Supervisory Power in Aspects of Development of Ukrainian State. – Article.

The supervisory power is gradually developing into an independent branch of state power where special state bodies function. The supervisory power is enforced by different bodies and thus has the cumulative character. This branch of power is specifically characterized by independence of its bodies while every of them accomplish a particular function of the national supervision.

Key words: Ukrainian state, supervisor power, supervisor power bodies.